

Załącznik
do Uchwały nr
Rady Miejskiej Wałbrzycha
z dnia

**Program Działań Na Rzecz
Osób Niepełnosprawnych
Miasta Wałbrzycha
na lata 2019 - 2021**

WAŁBRZYCH, 2018 r

WSTĘP.

Niepełnosprawność obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych. Może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów, może wynikać z choroby umysłowej lub somatycznej. Zaburzenia mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku.

Działania na rzecz poprawy warunków życia osoby z niepełnosprawnością, powinny odbywać się zgodnie z założeniami określonymi w *Deklaracji Madryckiej* przyjętej przez Europejski Kongres na Rzecz Osób Niepełnosprawnych *„Każde demokratyczne społeczeństwo powinno okazać szacunek dla powszechnie uznawanych wartości oraz prawnie zabezpieczać ich funkcjonowanie”*.

Prawo osób niepełnosprawnych do podmiotowości, samodzielności, niezależności oraz autonomii może i powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w mentalności społecznej, prawie oraz jego przestrzeganiu.

Polityka Unii Europejskiej dotycząca osób niepełnosprawnych to głównie zalecenia i wytyczne, które nie mają mocy bezpośredniego obowiązywania w krajach Unii. Niemniej istnieją pewne standardy, które państwa członkowskie muszą spełniać.

Nakaz podejmowania takich działań wynika z najwyższego rangą aktu prawnego w naszym kraju – Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., w art. 32 Konstytucji prawodawca stwierdził że *„nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny”*, natomiast w art. 69 – że *„władze publiczne udzielają osobom niepełnosprawnym, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej”*.

Działania na rzecz osób o ograniczonej sprawności nie mogą zawęzać się do świadczeń rehabilitacyjnych, opiekuńczych, leczniczych czy socjalnych, lecz winny dążyć do stworzenia im warunków do pełnego uczestnictwa w życiu gospodarczym, zawodowym i społecznym. Długofalowy proces terapeutycznego i społecznego oddziaływania na osobę z niepełnosprawnością odciąża i zarazem wspomaga jej rodzinę lub opiekunów. Proces „przywracania” społeczeństwu osób z niepełnosprawnością jest w pełni efektywny, tylko wówczas, gdy rehabilitację realizuje się w sposób kompleksowy tzn. efekty rehabilitacji leczniczej wsparte są rehabilitacją społeczną, a utrwalone rehabilitacją zawodową.

Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2019 – 2021 stanowi kontynuację programu przyjętego przez Radę Miasta Wałbrzycha w 2015 i jego celem jest określenie zadań, poprzez realizację których może poprawić się sytuacja życiowa osób z niepełnosprawnością ich rodzin i opiekunów w społeczności lokalnej, przy uwzględnieniu istniejących zasobów oraz możliwości Miasta Wałbrzycha w zakresie ich realizacji. Ma on na celu zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokajania potrzeb osób z niepełnosprawnością we wszystkich obszarach życia. Przedstawiony program stanowi uporządkowany zbiór celów tworzących system wspierania niepełnosprawnych mieszkańców miasta Wałbrzycha i ich rodzin. Jest on wyznacznikiem kierunków działania i może stanowić podstawę do tworzenia bardziej szczegółowych projektów. Dąży do podniesienia świadomości społecznej, wyeliminowania dyskryminacji i marginalizacji ze względu na niepełnosprawność oraz zapewnienia tym osobom pełnego i równoprawnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, program obejmuje głównie obszary życia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Skuteczna pomoc społeczna i rehabilitacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych może być prowadzona przez samorząd terytorialny tylko w przypadku zabezpieczenia odpowiednich funduszy celowych i środków unijnych. Dlatego też bardzo ważne dla rehabilitacji osób niepełnosprawnych zamieszkujących w mieście są środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób. Poniższe zadania realizowane będą przy ścisłej współpracy z Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych i współdziałanie organizacji pozarządowych działających na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców miasta.

Realizacja celów działań wynikających z „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych” jest zgodna z kierunkami działań ujętymi w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wałbrzycha na lata 2016 – 2020.

W opracowywaniu posłużono się danymi dotyczącymi osób niepełnosprawnych m. in. z Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w roku 2011, a także danymi uzyskanymi z lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych w 2017 roku zajmujących się działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych.

DIAGNOZA.

Osoby niepełnosprawne w Polsce stanowią liczną i ciągle rosnącą zbiorowość, w Wałbrzychu również wzrasta liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych.

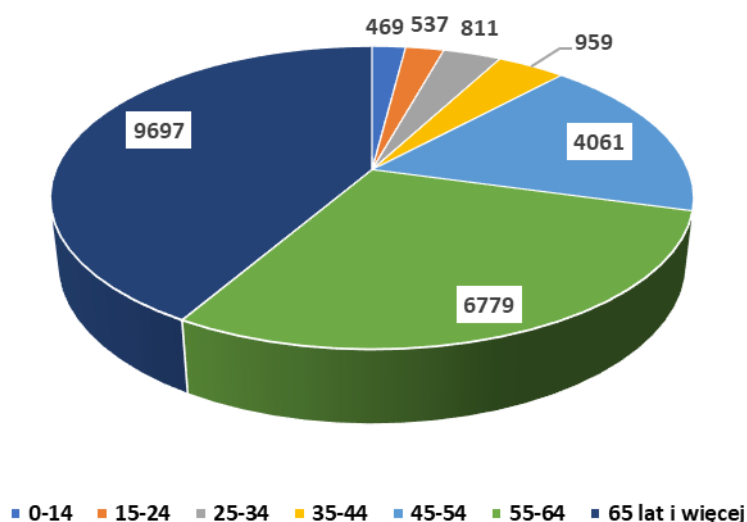
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż spada w Polsce współczynnik aktywności zawodowej tej grupy osób. Spada także współczynnik zatrudnienia. Jak wynika z danych, w miarę dobra sytuacja gospodarcza kraju nie przekłada się na sytuację osób niepełnosprawnych. Środowisko to, jest więc szczególnie narażone na wykluczenie, co wskazuje na potrzebę podjęcia wyjątkowo intensywnych działań. Obowiązkiem samorządu jest przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych. Stały przyrost liczby osób niepełnosprawnych wymaga przejścia od stosowanej głównie polityki wsparcia, do strategii opartej na wzmacnianiu zasobów własnych i potencjału osób niepełnosprawnych.

Poprawiają się z roku na rok w mieście Wałbrzychu warunki do integracji społecznej i ekonomicznej osób niepełnosprawnych, jednak do zadowolenia jeszcze daleko. Celem niniejszego programu jest wsparcie osób niepełnosprawnych w ich życiowej aktywności społecznej i zawodowej. W Programie poza diagnozą problemu ustalono również cele i zadania wynikające bezpośrednio z oceny sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkałych w mieście.

1. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W GMINIE WAŁBRZYCH.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z Powszechnego Spisu Ludności na koniec 2011 roku w Wałbrzychu zamieszkiwało 23 308 osób niepełnosprawnych w wieku 14 lat i więcej.

Niepełnosprawni wg grup wiekowych w 2011 r.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

Tabela 1. Niepełnosprawni według kategorii niepełnosprawności i płci w 2011r.

Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Niepełnosprawni prawnie			Niepełnosprawni biologicznie		
			razem	M	K	razem	M	K
23 308	10071	13237	17720	8026	9694	558	2045	3543

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

Na terenie gminy Wałbrzych funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, który orzeka mieszkańców gminy Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego. Zespół wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych oraz orzeczenia zawierające wskazania do ulg i uprawnień w szczególności:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- szkolenia, w tym specjalistycznego,
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- uczestnictwa w terapii zajęciowej,

- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,

Zespół ustala trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

- **znaczny**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
- **umiarkowany**, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
- **lekki**, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień dla osób niepełnosprawnych m. in. w formie:

- szkoleń, stażu, prac interwencyjnych, przygotowania zawodowego dorosłych, badań lekarskich lub psychologicznych, studiów podyplomowych (zarejestrowani w powiatowym urzędzie pracy jako poszukujący pracy nie pozostający w zatrudnieniu).
- środków PFRON na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej ,
- uprawnienia do niepodejmowania pracy w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych
- dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym (dla osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności

Tabela 2. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeń mieszkańcom Wałbrzycha po 16 r. ż.

Przyczyny niepełnosprawności	2016				2017			
	Stopień niepełnosprawności			Razem 2016r.	Stopień niepełnosprawności			Razem 2017 r.
	znaczny	umiarkowany	lekki		znaczny	umiarkowany	lekki	
Upośledzenie umysłowe	16	5	3	24	12	2	2	16
Choroby psychiczne	107	120	6	233	79	79	4	162
Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	11	29	24	64	15	37	24	76
Choroby narządu wzroku	31	55	20	106	41	53	14	108
Schorzenia narządu ruchu	136	1 056	126	1318	113	1 041	120	1274
Epilepsja	0	27	5	32	1	29	6	36
Choroby układu oddechowego i krążenia	216	313	47	576	200	341	34	575
Choroby układu pokarmowego	52	46	9	107	49	50	12	111
Choroby układu moczowo-płciowego	82	38	2	122	104	46	3	153
Choroby neurologiczne	100	92	17	209	128	74	15	217
Całościowe zaburzenia rozwojowe	1	0	0	1	2	2	0	4
Inne	57	60	12	129	42	75	14	131
Razem	809	1841	271	2 921	786	1 829	248	2863

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wałbrzychu

Przedstawiony poniżej wykres przedstawia liczbę orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o niepełnosprawności w 2016 i 2017 roku, jak wynika z przedstawionych danych nastąpił nieznaczny spadek wydanych orzeczeń w stosunku do 2016 roku. Jednak dane zawarte w tabeli pokazują że w 2017 roku nastąpił znaczny wzrost orzeczeń wydanych z przyczyn neurologicznych oraz chorób układu oddechowego i krążenia.

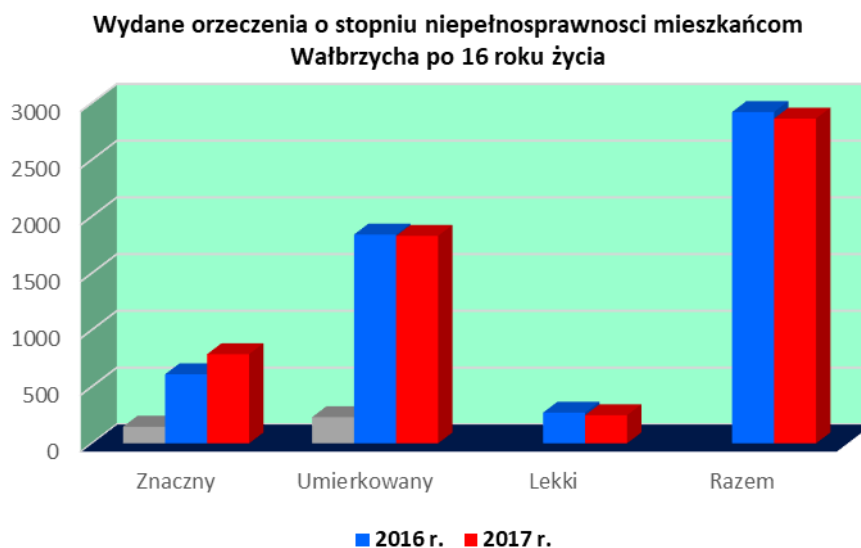

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności mieszkańcom Wałbrzycha przed 16 rokiem życia.

Przyczyny niepełnosprawności	2016	2017
Upośledzenie umysłowe	11	13
Choroby psychiczne	10	22
Zaburzenia głosu, mowy, choroby słuchu	12	14
Choroby narządu wzroku	20	34
Schorzenia narządu ruchu	11	17
Epilepsja	21	34
Choroby układu oddechowego i krążenia	8	13

Choroby układu pokarmowego	0	1
Choroby układu moczowo-płciowego	2	1
Choroby neurologiczne	12	22
Całościowe zaburzenia rozwojowe	19	24
Inne	21	36
Razem	147	231

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wałbrzychu

W grupie osób z niepełnosprawnością poniżej 16 roku życia w 2017 roku znacznie wzrosła liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Największy wzrost wydanych orzeczeń nastąpił z powodu chorób narządu wzroku, epilepsji oraz innych schorzeń .

Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności mieszkańcom Wałbrzycha przed 16 rokiem życia

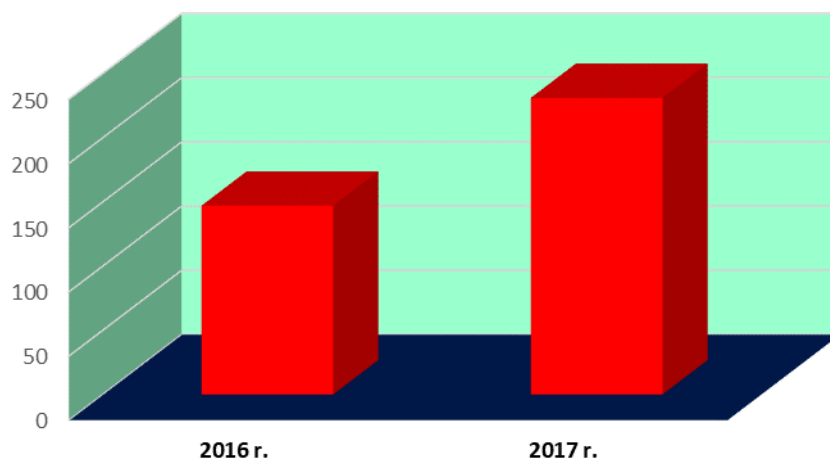
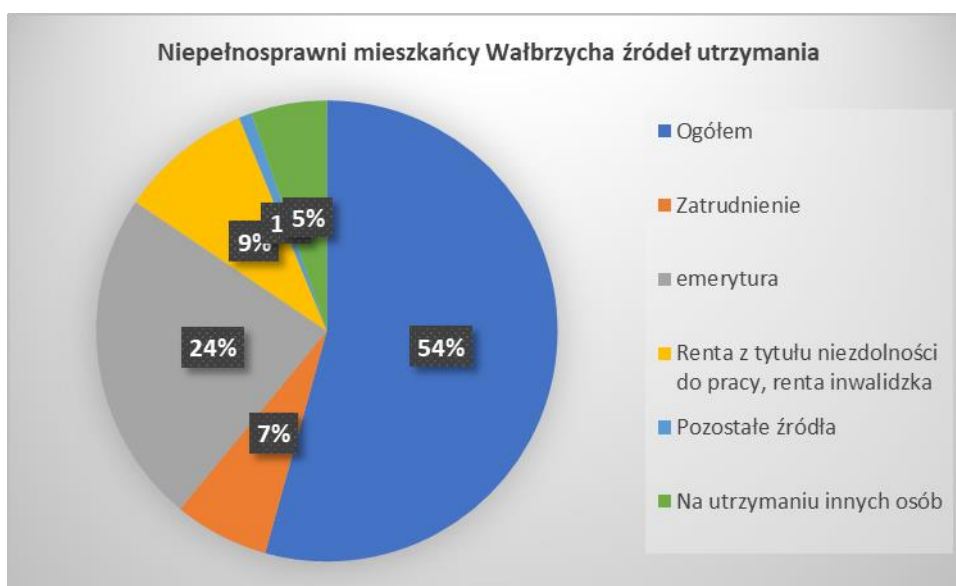

Tabela 4. Niepełnosprawni mieszkańcy Wałbrzycha wg. głównych źródeł utrzymania.

Ogółem	Zatrudnienie	emerytura	Renta z tytułu niezdolności do pracy, renta inwalidzka	Pozostałe źródła	Na utrzymaniu innych osób
23 308	2858	10077	4009	388	2279

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011.

Ze świadczeń wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z orzeczoną niezdolnością do pracy lub orzecznym stopniem niepełnosprawności korzysta 14 086 mieszkańców Wałbrzycha, Z poniższego wykresu wynika, że głównym źródłem utrzymania większości osób z niepełnosprawnością jest emerytura. Dość duży odsetek osób z niepełnosprawnością posiada renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty inwalidzkie. Przedstawione dane pokazują że dość duży odsetek osób pozostaje na utrzymaniu innych osób nie posiadają lub nie spełniają warunków do otrzymania jakichkolwiek świadczeń z ZUS i innych instytucji.

2. REHABILITACJA LECZNICZA.

Pod pojęciem rehabilitacji leczniczej (medycznej) rozumie się proces leczenia, który umożliwia przyspieszenie procesu naturalnej regeneracji i zmniejszenia fizycznych i psychicznych następstw choroby. Stały rozwój nowoczesnych technik diagnostycznych, leczniczych, stała kontrola procesu leczniczego, regeneracyjnego pozwala na ograniczenie skutków trwania choroby. Rehabilitacja lecznicza musi stymulować cały proces leczniczy głównie poprzez aktywność ruchową i psychiczną. Rola rehabilitacji psychicznej jest olbrzymia. Musi ona zawierać takie elementy, które doprowadzą do powstania profilaktyki inwalidztwa. Rehabilitacja psychiczna pozwala zachować wiarę przez osobę niepełnosprawną w poprawę sytuacji zdrowotnej, rodzinnej i społecznej. W przypadku trwałej utraty niektórych funkcji organizmu, odpowiednie postępowanie psychologiczne musi doprowadzić do poznania i zaakceptowania swojego "nowego" ciała.

W Wałbrzychu funkcjonuje 7 placówek przystosowanych do prowadzenia rehabilitacji ruchowej w tym 6 przychodni i szpital oraz 9 placówek zajmujących się zdrowiem psychicznym pacjenta w tym 6 przychodni i 3 szpitale (oddział zamknięty, oddział dzienny dla dorosłych, oddział dzienny dla dzieci i młodzieży).

3. REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA.

3.1. Rehabilitacja zawodowa.

3.1.1. Warsztaty Terapii Zajęciowej.

Jedną z form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych są warsztaty terapii zajęciowej, których kluczowym zadaniem obok rehabilitacji społecznej jest stwarzanie osobom niepełnosprawnym niezdolnym do pracy, możliwości podjęcia zatrudnienia. Ideą warsztatów terapii zajęciowej jest rozwijanie sprawności psychofizycznej i umiejętności zawodowych, które umożliwiłyby uczestnictwo w szkoleniu zawodowym lub podjęcie pracy. Zajęcia w warsztatach odbywają się w pracowniach tematycznych w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji, dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników warsztatów. Programy rehabilitacji określają formy i zakres rehabilitacji, metody i zakres nauki, zasady współpracy z rodziną lub opiekunami uczestników oraz planowane efekty i osoby odpowiedzialne za ich osiągnięcie. Organem oceniającym skuteczność programów jest rada programowa, która dokonuje oceny realizacji programu i na tej podstawie decyduje o przedłużeniu udziału terapii, bądź konieczności skierowania do ośrodka wsparcia. Działalność WTZ jest dofinansowana ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych w 90 %, natomiast 10% kosztów funkcjonowania Warsztatów pokrywa gmina. Na terenie miasta Wałbrzych działają trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej skierowane do szczególnej grupy osób z niepełnosprawnością intelektualną, obejmują one wsparciem 90 uczestników.

Warsztaty terapii zajęciowej stanowią ważne miejsce w procesie rehabilitacji zwłaszcza młodych osób niepełnosprawnych, które zakończyły edukację i nie mają możliwości podjęcia zatrudnienia bez odpowiedniego przygotowania społecznego i zawodowego. Udział w warsztatach daje im wówczas możliwość podejmowania aktywności dostosowanej do ich możliwości psychofizycznych, rozwijania umiejętności społecznych oraz kompetencji niezbędnych do ewentualnego podjęcia zatrudnienia w np. formach chronionych.

Tabela 5. Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej działających w Wałbrzychu.

Lp.	Organ prowadzący	Adres
1	Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 10	ul. Ogrodowa 5a 58-306 Wałbrzych
2	Stowarzyszenie Dzieci i Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej	ul. A. Mickiewicza 24 58-300 Wałbrzych
3	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wałbrzychu	ul. Z. Nałkowskiej 58-309 Wałbrzych

3.1.2 Zakłady Aktywności Zawodowej.

Osoby z niepełnosprawnością szczególnie narażone są na wykluczenie społeczne i zawodowe. Podjęcie zatrudnienia daje szansę na eliminację zagrożeń płynących z izolacji. Praca to nie tylko możliwość utrzymania siebie i rodziny, ale także szansa na zmiany środowiska, wyjścia z zamknięcia, podniesienia własnej wartości oraz integracja społeczna. W Wałbrzychu od 2014 roku działa Zakład Aktywności Zawodowej „Nadzieja” prowadzony przez Stowarzyszenie Dzieci i Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej przy

ul. Adama Mickiewicza 24. Zakład zatrudnia 20 osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zakład prowadzi działalność usługową: pralnia i usługi porządkowe. Uchwałą Rady Miejskiej Wałbrzycha

Nr X/143/2015 z dniem 1.09.2015 roku została utworzona jednostka organizacyjna Miasta Wałbrzycha Zakład Aktywności Zawodowej „Victoria” z siedzibą przy ul. 1 go Maja 112 w Wałbrzychu. Zakład zatrudnia 64 osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Zakład prowadzi działalność w zakresie coll center poligrafii, archiwizacji, niszczenia dokumentów i nośników.

3.1.3. Powiatowy Urząd Pracy.

W ramach środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na rehabilitację zawodową Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu realizuje następujące zadania

- Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- zwrot wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne – (uchylony w 2009 roku),
- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy (staże),
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.

Tabela 6. Dofinansowanie z zakresu rehabilitacji zawodowej realizowanej przez PUP.

Zadanie	2016		2017		2018(stan na dzień 15.10.18)	
	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota	Liczba osób	kwota
Dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej	0	0	1	58 000	1	67 750
Finansowanie szkoleń	0	0	0	0	0	0
Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy	0	0	0			0
Wyposażenie stanowiska pracy	1	45 000	1	31 641	1	63 251

3.2. Rehabilitacja Społeczna.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym i realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych są realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu poprzez dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych następujących zadań:

3.2.1. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu, technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

Tego typu bariery są jednymi z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym kontaktowanie się z otoczeniem. Często eliminują możliwość podjęcia zatrudnienia, a niekiedy nawet samodzielnego wyjścia z domu osoby niepełnosprawnej. Usunięcie istniejących przeszkód oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym poruszania się w otoczeniu pozwala na podjęcie funkcji społecznych i zapewnia możliwość wykorzystania czasu wolnego.

O dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, które mają trudności w poruszaniu się, jeżeli są właścicielami nieruchomości lub użytkownikami wieczystymi albo posiadają zgodę właściciela lokalu lub budynku mieszkalnego, w którym stale zamieszkują. Do najczęstszych inwestycji dotyczących likwidacji barier w Wałbrzychu zalicza się: dostosowanie pomieszczeń higieniczno sanitarnych, zamiana ogrzewania węglowego na ogrzewanie nie wymagające obsługi (gazowe elektryczne), budowa podjazdów, pochyli, tworzenie ciągów komunikacyjnych w lokalach mieszkalnych osób niepełnosprawnych.

Natomiast o dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności. W ramach tego zadania dofinansowuje się m. in.: łóżka rehabilitacyjne, schodołazy, podnośniki jezdne, podnośniki kąpielowe, szyny najazdowe dla wózka inwalidzkiego, komputery, czytnik kolorów dla osoby niewidomej, budziki wibracyjne. Realizacja powyższego zadania ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności i kontaktów

3.2.2. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.

Turnusy rehabilitacyjne są jedną z form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, kształcenie własnego wizerunku także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Uczestnictwo w tych formach, powinno pozwolić na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Co roku o takie dofinansowanie ubiega się znacząca liczba niepełnosprawnych mieszkańców gminy Wałbrzych, z uwagi na niewystarczające środki PFRON nie ma możliwości przyznania dofinansowania dla wszystkich wnioskujących posiadających uprawnienie do udziału w turnusach.

W związku z niedoborem środków finansowych na dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu udzielał dofinansowania, na podstawie dodatkowych kryteriów wprowadzanych przez Dyrektora Ośrodka na początku każdego roku.

Ta forma rehabilitacji zgodnie z założeniem ustawodawcy ma służyć rozwijaniu i przywracaniu umiejętności społecznych osób niepełnosprawnych, której nie wymaga jednak każda osoba niepełnosprawna. Rozporządzenie w sprawie turnusów rehabilitacyjnych daje jednak możliwość ubiegania się o dofinansowanie do turnusu każdej osobie niepełnosprawnej posiadającej orzeczenie o niepełnosprawności, co powoduje, że osoby

aktywnie społecznie ubiegają się dofinansowania do udziału w turnusie z założeniem podratowania zdrowia fizycznego, co z kolei jest zadaniem Narodowego Funduszu Zdrowia i powinno odbywać się przede wszystkim podczas pobytów sanatoryjnych. Organizatorzy turnusów rehabilitacyjnych zapewniają w swojej ofercie zabiegi fizykoterapeutyczne przy nieznaczej ofercie aktywizacji społecznej, co powoduje że osoby niepełnosprawne częściej chcą korzystać z tej formy wsparcia niż z pobytów sanatoryjnych w ramach NFZ, gdzie czas oczekiwania na turnus jest znacznie dłuższy. W konsekwencji liczba składanych wniosków na dofinansowania turnusów znacznie przewyższa możliwości finansowe, oraz wywołuje niezadowolenie wnioskodawców w przypadku negatywnych rozstrzygnięć z powodu braku środków finansowych.

3.2.3. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Przedmioty ortopedyczne to przyrządy ortopedyczne niezbędne osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałego inwalidztwa w trakcie choroby lub usprawniania leczniczego (są nimi np.: protezy, kule, wózek inwalidzki i inne) natomiast środki pomocnicze – to takie środki, które ułatwiają w znacznym stopniu, lub wręcz umożliwiają, funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w środowisku społecznym (są nimi np.: pomoce optyczne dla niedowidzących, aparaty słuchowe, cewniki, pieluchomajtki itp.). Sprzęt rehabilitacyjny zgodnie z definicją słownikową, to sprzęt niezbędny do prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych mających za zadanie osiągnięcie przy aktywnym uczestnictwie osoby niepełnosprawnej możliwie najwyższego poziomu jej funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Jest to sprzęt służący do usprawniania zaburzonych funkcji organizmu lub wspomagający proces rehabilitacji. W mieście Wałbrzych dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze odgrywa dużą rolę, co roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zgłasza się ponad tysiąc osób niepełnosprawnych o w/w dofinansowanie. Najczęściej dofinansowaniem zostają objęte osoby niepełnosprawne korzystające z pieluchomajtek, cewników, aparatów słuchowych, protez, wózków inwalidzkich itp.

3.2.4 Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Organizacja sportu, rekreacji sportowej jest formą aktywności człowieka, podejmowaną dla wypoczynku i odnowy sił psychofizycznych. Przez organizacje kultury należy rozumieć działalność polegającą na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz na ochronie dziedzictwa kultury. Turystyka stanowi aktywne formy spędzania wolnego czasu poprzez wyjazdy poza miejsce stałego zamieszkania, czy też wędrowniki krajoznawcze. O dofinansowanie do sportu kultury rekreacji i turystyki ubiegają się organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie miasta Wałbrzycha które nie posiadają osobowości prawnej, prowadzi działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat.

3.2.5 Rehabilitacja społeczna w liczbach

Tabela 7. Ilość osób ubiegających się o dofinansowanie do zadań dofinansowanych z państwowego Funduszu Rehabilitacji osób Niepełnosprawnych w latach 2016 –2018.

Nazwa zadania	Ilość osób ubiegających się o dofinansowanie		
	2016	2017	2018(stan na dzień 15.10.2018)
Turnusy rehabilitacyjne	1095	790	788
Sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i środki pomocnicze	1034	824	791
Bariery architektoniczne	115	72	83
Bariery techniczne	18	7	17
Bariery w komunikowaniu się	34	18	20
Dofinansowanie do sportu rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	10	10	10
Razem	2306	1721	1709

Tabela 8. Ilość osób które otrzymały dofinansowanie do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2016 – 2018.

Nazwa zadania	Ilość osób objętych dofinansowaniem		
	2016	2017	2018 (stan na dzień 15.10.2018)
Turnusy rehabilitacyjne	275	276	224
Sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i środki pomocnicze	815	756	531
Bariery architektoniczne	14	18	7
Bariery techniczne	11	6	9
Bariery w komunikowaniu się	11	8	7
Dofinansowanie do sportu rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	10	8	8
Razem	1136	1074	787

5. PROGRAMY PFRON REALIZOWANE W GMINIE WAŁBRZYCH.

5.1. Program Aktywny Samorząd

„Aktywny Samorząd” to program zmierzający do integracji społecznej osób niepełnosprawnych zwiększający potencjał rozwoju, a także sprzyjający zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy. Istotnym założeniem polityki społecznej jest dążenie do kompleksowego działania, którego podstawowym celem jest przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem do aktywnego życia w społeczeństwie. Formy wsparcia przewidziane w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających

społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. Program obejmuje dwa Moduły. Moduł I to likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową poprzez pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B, likwidację barier w dostępie do uczestnictwa

w społeczeństwie informatycznym Moduł I to także likwidacja barier w poruszaniu się i utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej. Moduł II to pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym od posiadanego. Gmina Wałbrzych od 2013 roku jest realizatorem pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd”, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje zadań z jakich mogą skorzystać osoby niepełnosprawne w ramach Programu Aktywny Samorząd a także ilość osób niepełnosprawnych i kwotę środków wydatkowanych w latach 2016 -2018.

Tabela 10. Liczba osób oraz kwota przyznanych środków w ramach programu Aktywny Samorząd w latach 2016 - 2018

	MODUŁ I likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową					
	2016		2017		2018 (stan na dzień 15.10.18)	
	ilość osób	kwota	ilość osób	Kwota	ilość osób	kwota
Obszar A likwidacja bariery transportowej						
Zadanie 1 pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,	3	10412	1	4590	0	0
Zadanie 2 pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	3	5056	4	4633	5	6081
Obszar B likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informatycznym						
Zadanie 1 pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	15	100589	6	29548	0	0
Zadanie 2 dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego sprzętu elektronicznego i oprogramowania	2	3200	1	2 000	0	0
Obszar C likwidacja barier w poruszaniu się						
Zadanie 1 pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,	0	0	0	0	0	0
Zadanie 2 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,	2	4000	3	4985	1	2737
Zadanie 3 pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne	0	0	0	0	0	0

Zadanie 4 pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,	0	0	0	0	0	0
Obszar D pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.	7	14902	8	14215	5	9127
	Moduł II pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym					
	81	161662	63	147456	28	84456

5.2. Program wyrównywania różnic między regionami II

Program nie jest realizowany corocznie, jego uruchomienie następuje w wyniku decyzji Zarządu Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Celem programu jest rozwój zasobów ludzkich oraz wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją, poprzez eliminację barier stojących na przeszkodzie zwiększania mobilności zawodowej, społecznej i przestrzennej oraz zapewniania równego dostępu do infrastruktury społecznej i technicznej. Gmina Wałbrzych 21 października 2016 roku podpisała umowę z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na dofinansowanie w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami II” Obszaru D programu „Likwidacja barier transportowych” – zakup pojazdu do przewozu osób niepełnosprawnych na rzecz Domu Seniora Rusinowa w Wałbrzychu kwota środków przeznaczonych na ten cel to 66 960,00 zł.

6. POWIATOWA SPOŁECZNA RADA ds. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

Od 2013 roku działa w Wałbrzychu Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, powołana Zarządzeniem Prezydenta nr 275/2013 z dnia 22.02.2013 r. Rada jest organem opiniodawczym i doradczym Prezydenta.

Zarządzeniem Prezydenta Miasta Wałbrzycha Nr 521/2013 z dnia 15 kwietnia 2013 r. został powołany Pełnomocnik Prezydenta do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Pełnomocnik podejmuje działania mające na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej, promocję praw osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie dyskryminacji oraz wspieranie wszelkich działań mających na celu aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi.

W dniu 8 lutego 2017 roku Zarządzeniem Prezydenta Miasta Wałbrzycha została powołany nowy skład Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych na okres 4 lat.

7. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

Wsparciem i opieką osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin zajmuje się w Wałbrzychu Środowiskowy Dom Samopomocy z siedzibą przy ul. Duracza15a. Środowiskowy Dom jest placówką dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, posiadających znaczny, umiarkowany i lekki stopień niepełnosprawności które ukończyły 18 rok życia. Opieką objętych jest 30 osób. W placówce prowadzona jest rehabilitacja społeczna, w szczególności wsparcie i pomoc w rozwijaniu w uczestnikach podstawowych umiejętności potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania w rodzinie i społeczeństwie. Koszty funkcjonowania ŚDS są finansowane z budżetu Wojewody oraz częściowo z budżetu Gminy.

Tabela 10. Źródła finansowania działalności Środowiskowego Domu Samopomocy

Źródła finansowania działalności Środowiskowego Domu Samopomocy	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Środki finansowe z budżetu Wojewody	403 446 ,00 zł	579 297,56 zł	692 645,00 zł
Środki finansowe z budżetu Gminy	100 000, 00 zł	65 000,00 zł	80 000,00 zł
Środki z rezerwy celowej budżetu państwa	100 920, 00 zł	0	0
Środki w ramach programu "Za Życiem"	0	9 130,00 zł	29 640,00 zł
RAZEM:	606 366,00 zł	653 427,56 zł	802 285,00 zł

Od roku 2014 działa w Wałbrzychu Dom Seniora –Rusinowa z siedzibą przy ul. Osiedle Górnicze15a, w który przebywa 49 osób starszych i niepełnosprawnych oraz Dzienny Dom Pobytu dla 20 osób z siedzibą przy ul. Kasztelańskiej 7. Obie placówki są utrzymane ze środków budżetu Gminy. W roku 2017 kwota wykorzystana na działalność placówek wyniosła 2.284.383,75 zł. W roku 2018 środki finansowe zarezerwowane w budżecie na działalność placówek wynoszą 2 484 062,00 zł.

W Wałbrzychu przy ul. Zachodniej 17, działa od wielu lat Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, przeznaczony dla kobiet i mężczyzn w podeszłym wieku i przewlekle chorych. W Domu objętych jest opieką 48 osób.

8. CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Realizacja Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Miasta Wałbrzycha na Lata 2019-2020 ma za zadanie podniesienia poziomu życia i rozwoju integracji oraz pozytywnego postrzegania osób niepełnosprawnych wśród społeczności Wałbrzychu a jego głównym celem jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym miasta Wałbrzycha poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków jakie przysługują wszystkim obywatelom. Cel główny Programu jest spójny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Wałbrzycha do 2020 roku. Działania zmierzające do jego realizacji z jednej strony opierają się na tworzeniu warunków sprzyjających wyrównywaniu szans i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, a drugiej strony są skierowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, tak aby wzmocnić ich aktywność i samodzielność w środowisku lokalnym. Cel główny Programu wyznacza następując cele operacyjne:

1. Cele szczegółowe:

- 1) Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością;
- 2) Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnością;
- 3) Wspieranie inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

2. Kierunki działań

3.1. Wspieranie zatrudniania i samozatrudnienia osób niepełnosprawnych.

1. Pomoc finansowa dla pracodawców na tworzenie i wyposażenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych podejmujących działalność gospodarczą,
3. Zwrot pracodawcy kosztów szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych,
4. Organizowanie subsydiowanych miejsc pracy: umowy absolwenckie, prace interwencyjne,
5. Organizowanie staży dla osób niepełnosprawnych,
6. Wspieranie tworzenia nowych Zakładów Aktywności Zawodowej dla osób niepełnosprawnych,
7. Wspieranie tworzenia spółdzielni socjalnych,
8. Szkolenie i zatrudnianie asystentów osobistych osób niepełnosprawnych – zatrudnienie wspomagane.

3.2. Pomoc osobom niepełnosprawnym w przystosowaniu się do funkcjonowania na rynku pracy.

1. Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych – udzielanie porad indywidualnych oraz grupowych przez doradców zawodowych,
2. Organizowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia ich szansy na uzyskanie zatrudnienia, aktywności zawodowej oraz podwyższenia kwalifikacji zawodowych,
3. Organizowanie giełdy pracy dla osób niepełnosprawnych.

3.3. Zwiększenie potencjału zawodowego i edukacji osób niepełnosprawnych.

1. Utworzenie systemu kierowania osób niepełnosprawnych do ośrodków wsparcia,
2. Powołanie klubów rehabilitacyjnych przy WTZ,
3. Tworzenie centrum integracji społecznej i klubów integracji społecznej,
4. Dostosowanie oferty szkoleń dla osób niepełnosprawnych w oparciu o dokonaną diagnozę PUP,
5. Organizowanie staży i praktyk zawodowych dla osób niepełnosprawnych przez WTZ;
6. Finansowanie wydatków na instrumenty rynku pracy na potrzeby osób niepełnosprawnych;
7. Szkolenia pracodawców w zakresie prawnych i społecznych uwarunkowań zatrudniania osób niepełnosprawnych;

3.4. Organizacja pomocy wychowawczej dla opiekunów osób niepełnosprawnych.

1. Rozwój usług wspierających rodziny i osoby z niepełnosprawnością w szczególności usług asystenckich, rodzin wspierających;
2. Tworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych dla osób niepełnosprawnych;
3. Tworzenie domów dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych;
4. Organizowanie prac społecznie użytecznych dla bezrobotnych w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi w ich miejscu zamieszkania.
5. Udzielanie doradztwa i poradnictwa dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
6. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami osób niepełnosprawnych – wsparcie społeczno – edukacyjne,
7. Organizowanie lokalnych grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
8. Aktywizacja wolontariuszy w realizacji różnych rodzajów usług na rzecz osób niepełnosprawnych.
9. Tworzenie warunków do powstawania świetlic terapeutycznych.
10. Działalność punktów poradnictwa prawnego i punktów pomocy psychologicznej

3.5. Wspieranie zatrudnienia opiekunów osób niepełnosprawnych;

1. Organizacja szkoleń w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez opiekunów osób niepełnosprawnych,
2. Monitoring rynku pracy i bazy wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
3. Zwiększenie dostępu do usług i instrumentów rynku pracy dla opiekunów osób niepełnosprawnych w tym zatrudnienia subsydiowanego, telepracy, stworzenia preferencyjnych warunków do zakładania działalności gospodarczej oraz dla przedsiębiorców będącymi członkami rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi w pozyskiwaniu środków na nowe miejsca pracy.

3.6. Pobudzanie aktywności środowiska osób niepełnosprawnych w sferze życia publicznego i kulturalnego.

1. Wspieranie powstawania nowych organizacji, stowarzyszeń i fundacji skupiających osoby niepełnosprawne i działających na ich rzecz,
2. Zapewnienie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w imprezach masowych organizowanych na terenie Gminy Wałbrzych,

3. Popularyzacja twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych jako formy samorealizacji,
4. Włączanie twórców niepełnosprawnych w życie kulturalne powiatu.

3.7. Upowszechnienie i rozwijanie form aktywnego spędzania czasu przez osoby niepełnosprawne.

1. Organizacja i wspieranie organizowania sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych (np. imprez integracyjnych, wycieczek, pikników, spotkań okolicznościowych z udziałem osób niepełnosprawnych).
2. Opracowanie bazy danych o ośrodkach wczasowych, sanatoriach i innych obiektach rekreacyjnych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
3. Wspieranie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.

3.8. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego uczestnictwa w życiu publicznym.

1. Stworzenie możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne w pełni z praw i obowiązków obywatelskich poprzez aktywny udział w wyborach, referendach,
2. Zachęcanie osób niepełnosprawnych do kandydowania w wyborach,
3. Likwidacja barier w komunikowaniu się poprzez przeszkolenie urzędników, co najmniej jednego w każdym urzędzie, w zakresie języka migowego,
4. Propagowanie dostosowania stron internetowych urzędów i instytucji do potrzeb osób niepełnosprawnych,
5. Wdrożenie i upowszechnienie w urzędach administracji publicznej możliwości załatwiania spraw przez osoby niepełnosprawne za pomocą internetu.

3.9. Inicjowanie współpracy administracji samorządowej z organizacjami działającymi w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych.

1. Współpraca w opracowywaniu lokalnych programów na rzecz osób niepełnosprawnych z organizacjami zrzeszającymi osoby niepełnosprawne,
2. Organizowanie oraz współorganizowanie szkoleń, konferencji, spotkań na temat kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz roli samorządów,
3. Promowanie jednostek i organizacji pozarządowych pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych,
4. Podejmowanie działań przez samorządy i organizacje pozarządowe w celu skutecznego wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przeznaczonych na aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.

3.10. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

1. Prowadzenie spotkań szkoleniowych dla instytucji zajmujących się problematyką osób z niepełnosprawnością.
2. Wymiana dobrych praktyk w zakresie pomocy osobom z niepełnosprawnością,

3. Doradztwo w zakresie udzielanych świadczeń w ramach środków PFRON dla osób z niepełnosprawnością.

5. Adresaci programu.

Odbiorcami programu są osoby niepełnosprawne ich opiekunowie i rodziny zamieszkałe w Wałbrzychu oraz instytucje i organizacje pozarządowe zajmujące się problematyką niepełnosprawności w Wałbrzychu.

6. Realizatorzy programu.

1. Urząd Miejski w Wałbrzychu,
2. Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu,
4. Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu,
5. Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna.
6. Organizacje pozarządowe,
7. Placówki edukacyjne,
8. Zakłady opieki zdrowotnej,
9. Zakłady leczniczo – opiekuńcze,
10. Związki pracodawców i pracodawcy.
11. Domy pomocy społecznej,
12. Spółki miejskie,
13. Instytucje kultury,
14. Pozostali partnerzy działań na rzecz osób niepełnosprawnych

6. Źródła finansowania.

1. Środki własne gminy,
2. Środki z państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
3. Środki własne organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych
4. Środki z Unii Europejskiej

7. Monitoring i ewaluacja.

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu informacji na temat zrealizowanych działań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu a także na ocenie i analizie kwartalnych i rocznych sprawozdań z działalności poszczególnych podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

8. Podsumowanie.

Oczekiwanym efektem realizacji Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego, kulturalnego, politycznego oraz rynku pracy i rynku edukacyjnego. W sferze ukierunkowanej na wsparcie instytucji i partnerów społecznych efektem programu będzie poprawa skuteczności funkcjonowania tych podmiotów, zwiększenie oferty, lepsza koordynacja działań, większa otwartość na problemy wynikające z wykluczenia społecznego

i upowszechnienie rozwiązań służących integracji zawodowej i społecznej oraz wyrównywaniu szans osób niepełnosprawnych. Kolejną ważną kwestią jest stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb środowisk osób niepełnosprawnych systemu informacji, w szczególności zmiana postaw społeczeństwa, instytucji oraz samych osób niepełnosprawnych.

Za istotny efekt realizacji projektu przyjmuje się także skoordynowanie i usprawnienie przepływu informacji kierowanych do niepełnosprawnych. Są to zarówno informacje bezpośrednio dotyczące niepełnosprawności, praw i obowiązków osób niepełnosprawnych, usług instytucji i organizacji pozarządowych oraz pozostałej tematyki związanej z niepełnosprawnością. Program jest dokumentem obejmującym działania długofalowe, dlatego w sposób ogólny określa kierunki działań. Opracowane cele operacyjne i przedsięwzięcia również mają charakter wytycznych perspektywicznych, a ich realizacja odbywać się będzie w oparciu o roczne projekty działań na rzecz osób niepełnosprawnych, opracowane przez instytucje zaangażowane w realizację programu.

Program jest dokumentem obejmującym działania długofalowe, dlatego w sposób ogólny określa kierunki działań. Opracowane cele operacyjne i przedsięwzięcia również mają charakter wytycznych perspektywicznych, a ich realizacja odbywać się będzie w oparciu o roczne projekty działań na rzecz osób niepełnosprawnych, opracowane przez instytucje zaangażowane w realizację programu.

Potrzeby osób z niepełnosprawnością są tak różne jak różne są niepełnosprawności. Istnieją niezależnie od wieku czy statusu materialnego. Dlatego niepełnosprawność należy rozumieć nie jako dysfunkcje czy wynik choroby, ale raczej, jako rezultat barier społecznych, fizycznych czy też ekonomicznych.

Kształtowanie przestrzeni architektonicznej dostępnej dla osób z niepełnosprawnością, umożliwienie porozumiewania się z innymi ludźmi, dostęp do informacji oraz wyposażenie tej grupy osób w odpowiedni sprzęt techniczny są to zadania konieczne i powinny być realizowane w najpełniejszy sposób. Tylko wówczas nastąpi pełna integracja ze społecznością lokalną oraz całym społeczeństwem.

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędne będzie wsparcie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością a także współpraca władz samorządowych, organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, mogących wspierać realizację niniejszego programu merytorycznie i finansowo.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb, wniosków i możliwości.

Wykaz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością na terenie gminy Wałbrzych

L.p.	Nazwa organizacji	Adres siedziby
1	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Wałbrzychu	ul. Nałkowskiej 4a 58-309 Wałbrzych
2	Dolnośląskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych	ul. Andersa 187 58-304 Wałbrzych
3	Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Wałbrzychu	ul.11 go Listopada 128 58-302 Wałbrzych
4	Polski Związek Niewidomych Okręg Dolnośląski "Koło Wałbrzych" w Wałbrzychu	ul. Moniuszki 2 58-300 Wałbrzych
5	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy	ul. Chrobrego 45 58-300 Wałbrzych
6	Stowarzyszenie na Rzecz Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych "Podarować Tęczę"	ul. Palisadowa 48 58-316 Wałbrzych
7	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej	ul. Matejki 7 58-300 Wałbrzych
8	Polskie Towarzystwo Opieki Paliatywnej Koło w Wałbrzychu	ul. Krasickiego 8 58 09 Wałbrzych
9	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Okręgowy	ul. Armii Krajowej 42 58-300 Wałbrzych
10	Stowarzyszenie Chorych Wymagających Dializowania	ul. Sokołowskiego 4 58-309 Wałbrzych
11	Polskie Stowarzyszenie Ludzi Cierpiących na Padaczkę	ul. Hetmańska 52/27 58-314 Wałbrzych
12	Wałbrzyskie Stowarzyszenie „Amazonki” - Federacja Polskich Klubów Kobiet po Mastektomii	ul. Sokołowskiego 4 58-309 Wałbrzych
13	Regionalne Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona w Wałbrzychu	ul. Szmidta 15 a 58-300 Wałbrzych
14	Wałbrzyskie Stowarzyszenie Osób Specjalnej Troski „Reedukacja”	ul. Broniewskiego 83 58-309 Wałbrzych
15	Polski Czerwony Krzyż – Zarząd Rejonowy	pl. Magistracki 3a/5

		58-300 Wałbrzych
16	Regionalne Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona w Wałbrzychu	ul. Szmidta 15 a 58-300 Wałbrzych
17	Stowarzyszenie „Motyl” na Rzecz Integracji i Aktywności Artystycznej Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej	ul. Brygady Górniczej 9/17 58-304 Wałbrzych
18	Stowarzyszenie Dzieci i Rodzin Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej w Wałbrzychu	ul. Mickiewicza 24 58-300 Wałbrzych
19	Stowarzyszenie „Bez barier”	ul. Palisadowa 48 58-316 Wałbrzych
20	Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia „Pro Femina”	ul. Sokołowskiego 4 58-309 Wałbrzych
21	Stowarzyszenie ” Radość Życia”	ul. Al. Podwale 1 58-316 Wałbrzych
22	Stowarzyszenie Osób Starszych i Niepełnosprawnych „Mogę Wszystko”	ul. Wałbrzyska 38 58-350 Wałbrzych
23	Stowarzyszenie Monar Dom dla Bezdomnych i Najuboższych Monar -Markot	ul Moniuszki 109 58-300 Wałbrzych
24	Stowarzyszenie Pomocy Społecznej ”Sudety”	ul. Gdańska 2 58-300 Wałbrzych
25	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „FENIKS”	ul. Forteczna 28/35 58-316 Wałbrzych
26	Fundacja PRO BONUM	ul.11 go Listopada 134/9 58-301 Wałbrzych
27	Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Salvator”	ul. Armii Krajowej 4 58-302 Wałbrzych
28	Sekcja Olimpiad Specjalnych Polska-Dolnośląska ”Jeżyki” Wałbrzych	ul. Ogrodowa 5a 58-306 Wałbrzych
29	Klub Sportowy Niepełnosprawnych „Start” Wałbrzych	ul. Komuny Paryskiej 3/8 58-300 Wałbrzych
30	Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka	ul. Wrocławska 115 58-306 Wałbrzych